

Landskap: Skåne Upptecknat av: Wanberg
 Härad: Båre Adress: Lund
 Socken: Genarps Berättat av: Nils Persson 84 år
 Uppteckningsår: 1936 Född år 1852 i Genarps

Uppteckningen rör Fiske m. m.

Skriv endast på denna sida!

37 sid.

Jag är född i Genarp. Min fader ägde en gård vid
byrden, som jag sedan övertog. Senom har jag sedan
sält och köpt del här och där, där jag nu bor, på
Genarp nr. 5. Numera är det inget fisker nästan
i an. För tiden, i min ungdom, var det rätt
mycket fisk i an. Då liksom nu använde man
korn^{en} som man satte ut i an. Små gick
under den frästa delen av sitt lopp, sedan den
lämnat Fläckebyzjöns ena goda mark men
sedemera var det enklare mark, som den fick ryggom.
Som med ägandets tillstånd fick den liksom till
vatten om fisk i an, så tillkom denna skadegärning.
Men det var både ungdomar och äldre som intresserade
sig av ^{rätt} att se till att de fick tillstånd att fiska
Vanligen var det våra yngre från trakten, som gjorde sadant,
men det fanns även, att det ^{var} skadegärningens folk, folk från
den bakomliggande länbygden och skadegärningarna, ifrån även

Veigande folk, som drog omkring från bygd till bygd, somliga
gjick till fots, andra reste med härb och vagn. De som stannade
fick vid å. och högti förtäring av dem, som fiskade och gingo eller körde
sedan omkring ^{och sålde dem} till händes ören allt de sjöar tog fisken med
de fiskerudskap, som de hade. De som var vanliga fiskerudskap, som
användes för de ^{tid} men jag kan ej erinra mig, att de hade
något särskilt namn. De fiske mest gäddor, som de fiske
och de fiske gäddorna i vass. gäddor. De som se ut
som de nuvarande kommare men hade grövre gäddor. De
bestodo silunda av alla en främre del och en baklänande
nät, som hölls utspänd av ett antal bager var.

Bager var gjorda av trä x. furu men även av metall
och järntråd eller järnband. Den bager, som satt närmast armen,
kallades "storbager" var störst och sedan blev de mindre
ju närmare framdelen man kom. Den minsta bager var
och sedan följdes storleken med . Med den största
bager var följande, ibland bred armen, som ibland kunde

vara flera alnar länge. Man satte dem på djup om grund
vatten, Vanligen hade man öm ålaryojn. Sena var litet
de gäddrypsinn men mindre och hade finare marker.
Sen satte helol i vassen vid ålanten om fästgjorde dem
vid pålar, av vilka en var fast i sandelen om en i vatten
ändan på bryggans armar, i grova segelgarnshänder. I Händ
hade man derutom tegelstenar, som man satte på alnarna,
i händlar. Det fanns det mycket gott om ad om gäddor
och öm fisk i and. De senare tryg man i gäddryps-
jinn. Men öm frökorn det, att man använde ålarnen
eller ålar, länge ströer av lingen (bomullsg), på vilka
man sedan satt länge hander med kott på. Sen
satt ungefär på en alus arland från varandra.
De var många storfal alnar länge och hade ett stort
antal fisker. I Händ kunde man få ål med händerna.
Det anses som särskilt egendomligt för denna, att de bara
sej här i jorden, där de ha sina viltplats eller bryne

och när den knepit in i detta, var det en slätt för att
läsa över detta med något förenat. Men därmed var den
enestående och kunde ej komma ut. Sedan var det
slätt att få den. Det var ett mycket stort och
fördiut bland oss ungdom. Dessutom tog man fisk
med långa furebågar, på vilka man satt en tjinn
(bomullsgarn) med krok. Detta användes av en del folk,
som kom från städerna. Detta var ett mycket stort
söndagsnåge för denna församling. Men som denna inte
var så pådelt, nog med, hur de för från under
fiskebåden eller på röga till den lämpen, utan ofta trampade
ned och fristört enstild mark, blev de ofta en plåga
för de rätta fiskegarna, helst som de ofta fiskade utan
lov. Detta ledde till, att denna förbjöds att komma,
och så förmaningarna orsleppade intresset. Utan att så
fångade man en kräfta på ett mycket primitivt
sätt. Utskärns del gick en kräfta i an. Man hade

sålunda skaffade sig en hundkäpp, som skulle vara så lång, att
 den räckte ut över vattnet. På denna hade man på ena
 sidan fäst långt staktåg, som man flötat ihop om
 en knapp. Bången skulle den styras ned i vattnet. Vid
 själva fästet drog man den sedan under käppen. På
 själva båggen hade man också en ögla, i vilken de fastsade.
 Om med detta utskott kunde man få många stycken
 käppar. Man lyfte fästet i båggen och då öglan var i ögla
 i sidled, så att den kunde övertas eller minnas om
 bången kunde bestämmas efter storleken på det åsyftade
 djuret, så var det en lätt fångstmetod, som ofta användes
 av oss ungdomen i Foaliten.

Dessa förtämlade hängslande fiskhandlare, som nästan
 arbetade ykesmässigt, voro en slags låg eller samma
 slags folk, som kommit hit från utlandet. De voro alltså
 o. k. sellänningar eller latiner. Själva vel jag g. r. de kommit
 hit men de voro ändå värt, som var mer än så. Således fäst

egel tungomålsluften åtminstone sluddade någon konstig
 utträdelse, då de voro fullkomna, som ängar av oss fri-
 stod. Det verkade på oss som när jorden sprack i sömmen,
 lika mycket med mannen som med i vissa rörelser av
 Chandra, varmed de stötte fram sig fristadda. Namnet
 tatarer - kunnat väl väl, var dessa äro komna ifrån
 frilag har endast hört, att de skulle vara komna
 från en arlagens del av Ryssland. - fristaddes
 sedan allmänhet till tatarer.

Dessa kungärande folkhandlare sålde konstant sin
 sort till folket i byarna men ibland använde den
 den att byta med annan, särskilt tatarerna, som var
 nödvändiga. Detta skedde på mitten av 1800 talet.

Min fader, som var en stor man inom socken, var nämnde
 man om hade egen gård.

På 15-1600 talet talade Genne Håkeberg. Den är
 dess ägare, som hette Selenskyrd, var en stor kortsälare.

Flan satt och spelade dagar och nätter och som han sålde
 hade till, förlorade han hela sin förmögenhet, så att
 han måste sälja och gå ifrån större delen av släkten begra
 gods. Detta var gråt denna tid mycket stark och inflyttade
 emot det missväsande godset, en stor del av Genarps
 samt dessutom missväsande Björnstorp och Toppelagård.
 På denna tid var man sig mycket illa ut mot de
 okunniga bönderna. Ty som dessa oftast varken kunde
 läsa eller skriva, och ej heller räkna samt sålunda
 lätt kunde bli lurade på sin betalning av grevens
 skatt och räkningsmänns bolshälsare, gällde det att se
 upp, då man var och hämtade pengar hos grevens för
 något allfriskt arbete eller för några varor, som man körtat
 eller dylikt, som man sålde. Skat för tiden använde man
 karta att räkna med och själva utbetalningen skedde
 oftast på en smulbröda eller någon annan bit bröd,
 som man kunde få tag i. Skat för tiden fanns det dels

en respektör, som hade ^{hand} som gården om dels en bokhållare,
som skulle hålla ekonomien och räkenskaperna. Så en
dag hände det sig att en "hovbonde" skulle resa till godsset
och hämta sina pengar. När han kom dit, var ej en
spektören inne utan det var bokhållaren, som tog emot
Chommonen och denne gick snarast ut, så att det blev en
öfverraskning, som tog och räkade ut samman. Men utom detta skulle
han betala sin skatt till godsset. Men då denne ej visste, hur
mycket han skulle betala, så trodde ^{han} att denne skulle betala
blott ett mindre belopp, varför han, då bonden lämnade
från sig sina, begynde (han) sig ej om att ta emot dem utan
sköt dem friskt och öfver till bonden, vilken visade, att
ibland var det guld, som blev funnet.

När den gamle quous tid bodde men blev på gamla
slottet men sedan han dött, flyttade änkan och sönnen
därför och uppförde åt sig slottsgård. Finherren ville
inte bo kvar, då han förstod, att det guldskatt i slottet.

Sedemera fick kon 50.000 i löstent om lyfte därifrån Silvåken
gården.

Sluten byggde man städer på denna tid, då man ej hade
någon särskild utbildade byggmästare. I vissa fall kunde
man få hjälp av folk, som fick sitt gill på annan
hätt. Att bygga hus var då mera enkelt än nu.

Man byggde då nästan allt med fjäder. Ibland lade
man en grund av sten först. Senare lades då fjäder. Man
hållade den fast ett berg, som låg på sockersallman-
ningen. För öfrigt byggdes städer huvud av trä. Staden
grundens gjordes 10 alnar bred, 10 alnar lång. Man hade
endast en väning. Huset höjd var 3 alnar. Man skilde
på stegen, kök och kammar. Stads inredningen gjordes av trävirke
av furu eller gran. Innerväggarna murades med råsten, som
de städer byggdes till medan yttre väggarna gjordes av lera
som trampats samman, så att den blev styv och ständigt
på. Senare smorde man sedan på staden, som man satt

i hus och det jäms med grundmuren lodrätt med utmed
väggen. Man fylldt mellanrummet mellan stäbarna med
lera och halv. Sedan stöt man det fästa. Stödet vid hus-
byggandet var uppdelat, så att hantverken kände väggarna
medan manfolken bar lera till dessa. Så behövde
man endast ett par dagar för att bygga ett hus.
Vid husets uppförande fick man bygga på andra
saker och motstående liggande på sidan. När
klippingen var slut, hade man klippit. I detta skulle
alla, som varit med vid husbyggnaden, vara med, både
erogarna och gästerna. Detta kunde vara flera dagar. När man
kom till slutet, som hade anordnat klippningen, var det mycket
fästligt ordnat, både pryddade om med kunglydande
av mat och dryck. Man fick sålunda lagad mat,
Första rätten (förätten) bestod vanl. av soppa. Efter denna
lagades man på någon kötträtt, antingen av ot-, fä- eller
kalvkött. Den soppan (kott) ibland var morötter, potatis

och klindpar. På denna tid slaktade man gälar. Som
efteråt fick man höga gäthakor. Dessa gör man på så
sätt, att man tar samman mjöl och socker i vissa
proportioner. Dessa voro rätt höga och stora samt slutade
i en gylig anordning. Man hade en särskild form,
som man stöpte smeten i och sedan på vriden man formen
med omkring likom man drar en sljiten, medan
man smetar. När smeten var slut, stannade man
formen. Som dikesvare fick man så, som man gälar
hade bebyggd och en brännvin. Detta var mycket.
Viktigt på denna tid. Man fick betala för en
liten brännvin bara 3 skilling. Den skilling var då lika
med 2 öre och det blev alltså 6 öre. Dessutom
dårade man och spelade. Gälar var på ett
klingside på mitten av 1800 tal på Stäkebaga. När här
fick vi för, vilken fram soppa och sedan kött och
gäthakor. Där var rätt mycket folk bjodas dit.

För att ombesörja musiken under juletid hade man
efterstämb där skilda gillespelare. Man hade således
en trumpetare, en st. flöjttläsare och två st. fiöl-
spelare. Gillel varade i två dagar. Man dansade hela
nätter men sen på följande middag bröjde man av-
sluta igen. Man kallade huset invändigt på denna
tid, då man ej kunde någa tagen att blivna på
väggarna. Därför fick man vara mycket försiktig,
när man satte sig utmed väggarna ty det kunde
lätta, att man blev vil på ryggen.

För kunde man mycket dåliga vägar. När man
skulle ut och vandra på väggarna, så måste man
hålla upp sig mycket högt och försöka att
slippa att bli nedslagen av smögen, då väggarna
ibland stod som en riktig lervägg. De enda
vägar, som man kunde gå på, var korn- och
gräsvägar. Dessa underhölls och lagades af ministrarna

nötkröfeliggen. Det var ju mycket viktigt att
prösten utan att bli alltför nersmord kunde komma
till sin kyrka.

Man började med julförbudsberona några veckor före
jul, i bland tidigare. Under denna tid förvarde man i
malk och drogde. Man slaktade, bakade och beggade. Man gjorde
själv sitt öl. Man köpte malk och sedan man kom till
efter behov. Man hade ett stort kött, som man hällde
malten i. I botten på detta fanns en trätygg, som satt
i ett hål, genom denna skulle förhindras, att mallet
flöt ner i karek, som stod under, i vilken vätskan skulle
sinna ner. Sedan man gjort detta, så fick det stå.

Man satte julkärl över natten för att det skulle
fäsa. På morgonen var det klart att dricka. Man
fick sedan upp det i ett stort kar, på vars förmida
man satte en bear för frysning av drickat.

Man bakade nästan bara vittbröd. Man använde både

groot och fint mjöl. Till jul bakade man alltid en
särskild slags julabröd av vetemjöl. Ibland lade man en
krigador i brödet. Man bakade en sex, sju sorters olika bröd.
Man ätade även av mjölk och löp. Detta är mjölk som får
är en ko, som utses kalvar. Man gjorde både stark och god
ost.

Till jul höjde det än att man skulle stjäla Gås.

Bönderna troskade på denna tid för hand om fri ar-
betet antämlade de därifrån flera personer. Men dessa deltog
i själva julkirandeb. De voro där om klockan "helst". Man
slutade arbetet vid middagstiden. Derspråkarna fick
man sena i sadugården och där halm under kreaturen.
På tomliga skullen kunde hända, att man hängde ut
en hävar för fåglarna. På denna tid hörde jag, talas om
att det hade någon särskild inrebois utom man också
att ^{de} skulle öen fåglarna på något särskilt, liksom män underne.
Men fader, nämndemannen, satte hal i sadesrussorna
som man lade på lofft. Man hade för den, att det
skulle feda från andsinniga personer, som kunde få detta.
På samma sätt handlade min fader, som hade i stället
i Genarp, som lag intill bynken, och hade någon ko, som
valvad i koladen. Den första gången den skulle gå
och på gården för att vatten, lade man en stäl-
ya på tröskeln, när den skulle gå över "shammeln"

Men jag kan ej höra, att någon följande älgården på-
tog, då en härb (man) följde gången efter det den följde
hulle gå ut på gården.

Man började ej på julaften, följande vid fem- sex tiden.
Först fick man smör och bröd, med dricka till, kem-
brygg och brännvin. Sedan fick toppa om efter en
kottkatt, antingen katter eller flötkött, sedan risgröt.
Men någon annan sorts gröt. Sedan kunde på senare tid man
lydas på kaffe med julekakor. Man får anmärkt ej
glömma, att det är tänligt, som kaffet kan blivit
en allmän dricka. För var det mycket sällan man kunde
få det om senare var det drick.

För hade en fjonde många fjänder, ty det var arbets-
kraften så till. Under julmätiden satt bonden
vid sinsta "börnan" och sedan "kvinan" mitt emell
honan samt övriga medlemmar av familjen samt fjänder
där "fjell- dricka" fick, alla med sin bestämde plats

vid bordet. Det kunde ännu hända, att man hade gran-
kvistars utåförsägarer till huset. Vår julkävern var
som en julen sluk. Men för tillfället var den helt
och gärdad beständ.

När man åkil och druckit, spelade man kort
och sedan lekte man. Det var en mycket kunnig
lek. Det gick så till, att det var en pojke, som
satt och höll i en stång och sedan var det en annan pojke,
som skulle finna denna fram och tillbakapå att den
kom att träffa någon annan pojke, som satt i närheten
och därvid stötte till honom, så att han nästan föll
omkull, precis i detta fall det representerade stor munter-
het bland de försmådde ungdomarna. Sedan detta
slut, klädde man ut sig, främst i karaktärs-
och man följde i fruentimmerbladets. All ungdom
traskade ännu samla på julafton i byskolan,
som var en rätt stor plats och där lekte man boll.

Sedan man gjort detta, gick man omkring fram
då ena stället till det andra och fick toaklaring.
Man dansade än på stugugolvet, när de kom in i
stugan. Detta störde de hemmarakande om ibland hände
det, att de genom bruka och dörrar skänkte dem choklad
ilegal. Särskilt var dessa kvinnor mycket utsatta för denna
skoj. En gång hände det att några julberedare, då
de kom in i stugan, där kvinnan var ensam hemma, ställes
fäst med så mycket orörelse, att hon, som var i handskesko
tillsänd, blev utdragen uppmanande, så att barnet fick
släpa, när det blev starkt. De gjorde emellertid ej blott
opiktabelt utvändigt. Inom hus utan en utvändigt.
Det hände, att de gick om öppnade dörrarna till
slutet och sedan kastade de in all gödsel i dem,
så att gårdarna var alldeles igenfyllda. Störst prä-
kom det, att man lade stark fiken på bröna. Ett
annat pått, som man använde ibland var, att man

Skåne
Bara
Genarps
1936

4986 (Munt. G. Sundberg)
Ber. i H. Riksdagen
Juni 1852 i Genarps

19
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19

Hier några lappar, som i en netell skänksamman boken
all sedan följade man "sprungfälar", en lundskild orke sparv
fälar och dessa lappar band de fast vid fågelns hals
och sedan öppnade man den dörren och släppte in den i
Stugan och smetade sedan hastigt igen den och sprang in
säg. På denna stord budet skänksamman och handpilen
uttryckte om följande i boken.

På fulla morgonen hade man att säga i kyrkan
håll på morgonen, redan vid 4-5 tiden. På denna tid
var det mycket nog, att alla skulle anse sig i kyrkan
ty till bränns prästerskapet. Det var ständ i kyrkan med
föreläsning. På denna ^{tid} hade man ej annat sätt att lämna
följande meddelande om vad som skulle ske i porten och att
prästen fick lundgen och från predikstolen. Här i Genarps
skulle hovbänderna införa sig i kyrkan för att få veta
vad vad sått deras dagpreken skulle utgöra om
och vilken tid det skulle ske. Men kunde på

denna tid ej lida genom tillnärmning, så det fanns
 knappast något. Denna loobinder utgjorde arbete åt
 qvarn i st. för anseende. Sedan man gått fränt var
 slut, hade man kappkorning. Det gillade så
 att komma förb. men något särskild betydelse till-
 mättes ej det, att man kom förb. Däremot hände,
 att det vid dessa kappkorningar inträffade en
 del olyckor, vilket är förklarligt av att mycket
 festande under julafton om de dåliga vägarna,
 som både orsakar bidrag, att öka olycksbändernas
 antal. Men en annan sak var äro, att man ej
 var så humanitäs, man stod ej i anseende för
 något. Däremot var man mycket obarnig
 i medicinska frågor och lät de skadade ligga
 på sig, en del ej om anseende, som för sig en
 del skadade om förde hem honom. Så skick ut-
 märkte sig den som hörd, "eshi" med brinnande till

Mälmor: eller bländ är all de, som hade bra hestar och som
hade råd att jorda med hästar, kommo frist hem,
men några betygade hade det ej men i allmänhet hände det
att man levade om som som blev frist. På jul-
dagen fick man "fästemat" till middag med
soppa och kött. Till kvällen hade man gröt. Under
annandagen däremot fick ^{man} tillagad soppa sedan
juldagen. Då slet man sig till för att "fästas"
levnaden och gick ut och hälsade på de grannarna, och
dansade. Då dansade man om julen på lördagen
och om söndagen i Högarna.
På natten mellan det gamla och nya året, skulle man
slippa upp och ringa ut det gamla året och in det
nya. På nyårsdagen skulle man gå i kyrkan då fick man
av prästen för predikstolen sitta på alla bänkar,
som enträffat under året, som gått. På nyårsafton
hade man ej något särskilt för sig. Man fick "kalasmat."

På kethondedagen hade man en soppas bött
Man hade vinn dagar man skulle tid obero-
ar om jorden var bänlig eller ej som nu är
fallet. Man bräde ibland 4 för än i mitten av maj
(korn), den 20 maj skulle man ha haress. Tidigt skulle
man vin åter. På den tiden man på efterkvällen men
vädret utom i maj. Senare skulle bli mager samtida
med den andre.

På denna tiden hade vi jag och jag huser min fader,
efter vad jag hört honom berätta, här talas om fontas
eller att man skulle ut ge till fets den alla andra
gjort för att dessa fets ginstad skulle sligda
kreaturen om husets folk.

Den 1 maj samlades bondväringarna och yngre 4-5
och ibland flera omkring och spring. Man började på
bullen och gick sedan från ställe till ställe. Det
var bara omänfolk. Man hade även omsett med

seg. Man använde del av mornstidens ståt ej samplings stö
 kormarna vore med. Man bandade upp folket, där de
 hade segt seg. Sedan var det för dem, att till till för
 den valda sängen byta på förklaringen. Dagen följande
 majsången utövar de vanliga språk man ej. Det var
 därför riktigt att man gick med dem i torenen, som hade
 god sängstöd. All användningen i Söndags bandades på kyrko-
 planen om sedan delade man upp sig på gruppen med
 sådant. utvalda sängen och togade sedan från gäst till
 gäst.

Än under fastelavens tiden hade man en del upptåg
 för sig. På fastelavens söndag tog man på sig de
 bästa kläderna och tog fram de bästa beståren,
 som fanns på sig för finaste mundering (tack). Sedan
 led man från skule till skule. Där hade man allmän
 gille i gårdarna med mycken mat och sprit och
 allsorten dansade och spelade. Från gillet gick man

till kyrkan i all staden. Vid denna tid skulle man
 ännu stå hatten ur förmanfri att se vem som var
 duktigast. Man skaffade sig en kvinna av medel-
 strålek och denna man placerat rätt högt öfver marken
 antingen fristående hängande mellan ett par uppsatta
 staketen eller några stuka brädgäddor eller satta på
 den på toppen av ett sådant läble, ett par meter upp
 i luften. I denna hade man placerat hatten. Sedan
 samledes man ett stycke från förman och marken.
 sedan i en lång rad förbi denna, varvid var
 och en skulle slå ett slag på förman. Till denna
 del utbrödes de kraftiga bryggde, då det gällde att
 med ett slag slå sönder förman. Ju kraftigare
 desto bättre. Så mycket mera hade även bifall
 från de öfriga, som skrekade sig rönt. Men
 men dessutom skulle den, som lyckades slå hatten
 ur förman och således vann lifen, utlösas till

Till kung. och sedan fick han vänta sig en drottning
bland ungdomens mera fagra flickor. Ty det skulle
vara en ungdom. Sedan skulle dessa åt följta
as till skofolge rida omkring i bygden från ställe
till ställe. Där blev kung och drottning med frän
fästlig mottagna med allting, täckell degh och till
gengård spjäs och lunnades för värd fullt på god
traktning.

Den som slog på tunnan hade en häftig knötpå
i handen. När tumbunden var utslagen, ramlade
tunnan snett i tv. I tunnan var det till en
böjan en levande katt, men sedan blev det
förfjäd, då katten blev alldeles dög i mössan
spec. då tunnan gick sönder. Sedan hade man
något dunnat främst ex. en badruks flaska, omklädd
med haln och när man slog i sönder tunnan,
föll den visshigen ner men själva flaskan var

skadad.

Men skördade frön höst. Det har alltid varit
så. Men man var då med en skär eller en lie.
Men hade en enkel reor att samla ihop det. Sedan
satte man frön i stället.

Man sådde linor i framtiden, sedan man fått den andra jorden.

Men skördade linor i mediet av maj. Sedan skulle
det torras. Det måste bli riktigt torrt, innan man
kunde bryta det. Man gjorde detta i en "brytstua".
Detta skedde i runda källare. Man band ihop dem i små
buntar, stora som en leord. Innan de skulle brytas, tog
man bort frön. Man torrade frön och sedan rensade
man dem som spannmål. På vissa gårdar
hade man en sådan "brytstua", som liknade en ugn
nedgrävd i jorden. På Stålsbryga hade man en stor
ugn, som fick användas av godsets folk. Sedan rensade
man den mera noggrant, så att den kunde användas flera

ä mer i bryan murade man den mycket prövnad,
och enkelt. Ibland fick man eller drog sig någon till som man
om att laga en sådan ugn. Understundom handlade det om
en förklaring här och där, att det tog ut i linor och
lilla chuter och all linor från upp.

Sedan bör man linor. Detta skedde med sådant slags redskap
som bestod av ett handtag och en fjäderliknande anordning.
Man strick linor in emellan de små klyftor. Man drog med
handen linor utmed de små skapen, så att blåsenes fötter
ut.

Här i Genap. firades bryngille, sedan linor förskats. Någon
fisk senare chuter man eller häns man y. f. f. Själens gille
lätts några dagar, då det var mycket, i september månad
då skulle samtliga, som varit med, intygas och de som
kom det ungdom. för gammal och gammal. Först då man kom till
fick man träna om sedan vid en gröt, om man hade sådant
hemma eljest bryngill. Som huvudsak fick man lämna till

eller karenen och så. Man slaktade vanligen ett hert djur, då man skulle ha ett ändock gille. Derrum hade man bakat en massa olika kakor, det var såv stiel en sort, som man alltid bakade, nämligen sten kakor. Denna kullagades av mjöl och vatten och sedan stekte man dem i smör. På kvällen fick man risgröb, under hela gillet drack de massor av brännvin, som man begyrt sig. På kvällen när på natten var det dans på logen med musik och där roade man sig till dagpåringar.

Sedan skulle liest häcklas. Det bestod av två bräder, av vilka den ena var fullsat med spikar i en stycke åtta rader. När man drog liest över denna, föll bländarna ut.

Efter det man häcklat det, skulle man skatta det, som är det samma, att det gäddade att på bord de styra och kända delarna så mycket som möjligt. Det var fruntömmens arbets huvudsakligen. Sedan det gått igenom denna procedur, var det fridigt att spejarna fick gå. Man

4986

hade olika sorters gaen, både finare och grovare.

29.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

29

Skriv endast på denna sida!

Jag kan ej minna mig ha hört någon värel
innan någon person skulle dö. Jag kan ej heller
hört att någon flyttade från en bång na till
shuffa någon ny bång, detta var ett förbud till ena
död.

Vid dödsbädden näroan vänstern dennes närmaste
anförige. Sedan någon dött, stödde man ut liket
på olika sätt. Det var vanligt, att den döde först
placuerades i kammarstork sedan placuerades i någon
sthus. Även förtän det, att man lade en postm-
bott på den dödes bröst, efter avsommandet. Samtidigt
brukade man lägga samman ögonlocken för att
ögonstenarna ej skulle synas, då det var oönskat
att liket vekte dem, så att de blänkto, då
detta var samtidigt ett tecken. Den döde föts ej ha
postmotten på bröstet länge än han kommit i kistan
om locket skurats på. Man placerade alltså

kistan något oordet, så att någon obekant g.
 skulle komma dit utan endast de egna in-
 familjen. Detta skeddade man blott den dode i
 kistan. Och förkom ej heller att man lade något
 på den dode i kistan. Man lade den dode i vilt.
 Som huvudgärd lade man kvävelspand under vilket
 så att den dode ej skulle ligga flak utan precis
 som han lag i sin säng. Dessutom lade man ett
 ladan över spånarna. I fattiga hus bytte de levande
 till sig del ladan, som lag ^{över} spånarna, och någon
 förmögen person dillagd, och lade i stället dit ett
 sämre. Den dode lade ett ladan över sig och det
 under sig.

Likbästerna återvänder på nio till år i riket.
 Men likbästerna menar som län i en köp men det
 funnas en ågren upp till fönster län, som
 och en vör gjorda av papper men mera vackert

utbrygghade. Man hade ingen elektricitet på denna
tid. Bredaren på kistan var av järn. Innan man
gick till kyrkan, följades man i kyrkhuset. För
tiden fanns det ingen utbrygghade utan att det var
fyllt med, som var likhet (kistan) till kyrkan. Detta
har jag själv gjort flera gånger. På denna tid fanns
mycket dåliga vägar. Ofta hade man långt till
att gå till kyrkan. Kvällen var det vanligt att man skiftade
de om, så att de första var endast några kilometer
och sedan lyfte nästa fyra in.

Innan man gick ästad, spikade man locket på
kistan. Men jag har ej hört talas om att man
hållit vatten på eller ^{stodde} gränis på vägen utanför,
där liket skulle bäras fram. För detta tas ut, fick
man en riktig smäl mat, vanligen smörgåsar
samt brännvin och sedan kaffe med många
sorters bröd.

Vid bryllupet finnes en ring. Denne er skyldig at
ringe uten at nogen erittning ges, da det vi-
ger i halsen. Men denne kunde endast ringe den
era klokke. For den andra klokke fik den dode
alvorsen laje nogen som kunde ringe i den.
For altsa beror alle den saerlige betaltning
men ibland endast nok at ja vare med ja be-
gaaeningsmiddagen. Det var vigtigt, at man tal-
te at lade klokken ringe ja en gang. Om
det var for en alde person, man skulle ringe, ja
mote man give dette tre gange men var det for
et barn, betalte man endast ringe for gaenge.
Det betydde og for dem, som synte sig selv lev.
Man paetok, at man gjorde dette for at
skamme andre at give ja faa den saerlige
gaarde det fjerde menneske, som dode sine forer.
Det betalte at nogen stode med men andre

leode över. De dödsprädda ringdes del q. heder fr.
De odöpta ringdes del stämb. fr.
När förtägel kommit fram till kyrkan, så skedde
fjölftauren ar den döda om vintern i denna
men om sommaren på begravningsplatsen.
I detta uttryck utom närmaste släktingar och
grannarna, såvitt ej det rådde vänskap med
dem. Så kunde det exempelvis att biskopen var vän
med sin grannar och därefter q. han med på be-
gravningsmiddagen. Vanligen bar man sin hvar
i handen under sången, men ibland blev det så
många, att man måste anlita särskild
lyft därefter. Man frände "Prästarengen" till kyrkan.
Vid gravar höll prästen ett kort tal. Här hade
offentl. familjegravställen, som man började om där
begravdes hela familjen. De som tagit sitt
dödsfälls föddades utän att prästen läste över

den, vanligen på ett artigt ställe på kyrkogården.
Några personer följde ej heller efter liket. De död-
födda begravdes på samma sätt som öfriga mör-
dare utan försättning och på någon särskild plats.
De döda barnen begravdes på samma ställe
som öfriga familjemedlemmar..

När barnen begravs, skulle alla vid gärdens
sora med. När de kommit hem, då blev
vi bjudna på middag på Hattberg. Men
var och en deltog i sitt eget för sig, vin,
gaffel och sked.

Barnsängskrimmer begravdes på samma sätt
som andra.

Sedan man kommit hem från begravningen, bjöds
man på middag. Senare skedd vant. på förmid-
dagen. Till middagen fick man soppor och botten
(ot, kalv) men ibland bjöds man på viskem-soppor

1986

och till denna hade man kottbollar. Oftast fick
man kaffe med brännvin och fina kakor.

Fri var det vanligt, att när man blev bjuden till
begravning tog man med sig fröning, saum strog,
bröd, gröt (risgröt) och lörja spettkakor. På så
sätt blev det ganska betungande att gå på begrav-
ning, då man hell skulle ha mycket "fröning" med
sig. I denna middag deltog både grannarna
och de anförda. Klockungden var alltid med
på middagen, och han var vän med familjen.

Under middagen var det alltid någon anföring
eller uttillsnede, som hade frimånat att uttyska
sig, som höll tal. Vanligen bestod det i att
man läste några psalmer eller och bordsbän samt
våttignelsen.

Man måste själv vända sig kvar, numera
sker det genom kyrkans församling antingen på

Skriv endast på denna sida!

den frivilliga bekräftad eller genom kyrkans,
som man tas i anspråk. Man begärde den dröde att
att kunna komma i väster och benämna, men ibland att motstått.

Var det en flicka, som fick barn, sinen var gift,
skulle hon gå till skiff, d. v. s. slut i fabrikan
om hon på sin lyshunden samade och frimående
huru, att ej göra detta affär. Skulle skulle
en de båda lyshunden vara närvarande
som vittnen.